

نیاز اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی پرستاران: مروری بر مطالعات انجام شده در جهان

محمد رضا داورپناه (نویسنده مسئول)

استاد گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی مشهد
mrdavarpanah@yahoo.com

محمد اعظمی

مریی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه علوم پزشکی کرمان
Mohammadaazami14@gmail.com
تاریخ دریافت: ۱۳۸۹/۳/۱۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۸۹/۵/۲۳

چکیده

هدف: هدف اصلی این پژوهش، بررسی رفتار اطلاع‌یابی پرستاران و شناسایی نیازهای اطلاعاتی آنها از طریق تحلیل مقالات پژوهشی منتشر شده در این حوزه در مجلات بین‌المللی است.

روش: در پژوهش حاضر از روش سندی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل مقالات حوزه رفتار اطلاع‌یابی پرستاران نمایه شده در پایگاه‌های اطلاعاتی پاب مد، سینال، ساینس دایرکت، مدلاین، پرکوئست، ایمالد، اسکو و موتور جست‌وجوی گوگل اسکالر در فاصله سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۹ می‌باشد.

یافته‌ها: یافته‌های تحقیق نشان داد که پرستاران به منظور کسب اطلاعات تخصصی، روزآمدسازی و ارتقاء دانش شخصی، رفع نیازهای بالینی بیماران از جمله پیشگیری، تشخیص، درمان و دریافت اطلاعات دارویی از منابع انسانی و متون پزشکی استفاده می‌کنند. مشورت با همکاران و پزشکان و بررسی مدارک بیماران مهم‌ترین منابع اطلاعاتی پرستاران است. الگوی پرستاری مبتنی بر شواهد، الگوی رایج جست‌وجوی اطلاعات در میان پرستاران است. انگیزه پرستاران از جست‌وجوی اطلاعات، پاسخ‌گویی به سؤالات بیماران، رفع ابهامات موجود در متون تخصصی و پرونده‌های بیماران می‌باشد. مهم‌ترین موانع جست‌وجوی اطلاعات پرستاران کمبود وقت، در دسترس نبودن منابع، مشغله کاری، فقدان مهارت‌های اطلاع‌یابی لازم، و آشنا نبودن با منابع اطلاعاتی است. اتکاء به همکاران، کم‌توجهی به متون رشته و منابع اطلاعاتی الکترونیکی از چالش‌های اصلی رفتار اطلاع‌یابی در این حوزه به‌شمار می‌رود.

اصالت / ارزش: گردش اطلاعات و استفاده بهینه و مطلوب از آن در جامعه اطلاعاتی وابسته به میزان انطباق‌پذیری میان اطلاعات و کاربران است. از سوی دیگر چالش اصلی پرستاران، اتخاذ تصمیمات فوری و دقیق در مواقع بحرانی است. نتایج این تحقیق می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های آینده برای رفع نیازهای اطلاعاتی، استفاده بهینه از منابع اطلاعاتی، و شناسایی الگوی رایج اطلاع‌یابی پرستاران راهگشا باشد.

کلیدواژه‌ها: رفتار اطلاع‌یابی، نیاز اطلاعاتی، منابع اطلاعاتی، پرستاران.

مقدمه

نقش اطلاعات در روزآمدسازی دانش پرستاران همچون سایر رشته‌های وابسته به علوم پزشکی، غیر قابل انکار است. متخصصان این رشته‌ها برای انجام کارهای بالینی نظیر پیشگیری، تشخیص، درمان و مراقبت از بیماران نیازمند اطلاعات جدید و روزآمد هستند. امروزه حجم عظیمی از اطلاعات به وسیله محققان در قالب مقاله، کتاب، گزارش‌های علمی و غیره منتشر می‌شود. بنا بر مطالعات انجام شده، سالانه نزدیک به ۵۰۰.۰۰۰ رکورد جدید بالینی در بانک اطلاعاتی مدلاین^۱ و کتابخانه کوچران^۲ ثبت می‌شود. برای اینکه یک متخصص حوزه علوم پزشکی بتواند خود را با دانش روز همگام سازد، نیاز به ۶۳۰ ساعت مطالعه مداوم در ماه دارد (مورفی و دیگران^۳، ۲۰۰۶). در چنین شرایطی گردش اطلاعات و استفاده بهینه و مطلوب از آن نیز در جامعه اطلاعاتی وابسته به میزان انطباق‌پذیری میان اطلاعات و کاربران است. افرادی که مجهز به مهارت‌های اطلاع‌یابی بوده و از توانایی‌های گزینش مناسب و هدف‌مند اطلاعات علمی برخوردار باشند، می‌توانند به صورت بهینه و مؤثر از دانش روز بهره ببرند. با توجه به اینکه اطلاعات حوزه پزشکی به سرعت کهنه و قدیمی می‌شود، لازم است پرستاران دانش خود را با آخرین پیشرفت‌ها و یافته‌های این رشته همگام سازند تا بتوانند از روش‌های مفیدتر و کارآمدتر در مراقبت و درمان بیماران استفاده کنند. از طرفی تحولات و پیشرفت‌های حوزه پزشکی بسیار سریع است به نحویکه تجربیات متخصصان نشان داده است که هر روز شیوه‌های جدیدی در امر تشخیص و درمان بیماری‌ها ابداع می‌شود. چه بسا روشی برای درمان بیماری خاص مناسب تشخیص داده شود، ولی مدتی بعد کنار گذاشته شود. نکته دیگری که بسیار اهمیت دارد، دسترسی به موقع به اطلاعات صحیح و مرتبط است، به این دلیل که اغلب سؤالات متخصصان این حوزه در حین کار و هنگام مواجه شدن با بیمار پیش می‌آید (الی و همکاران^۴، ۱۹۹۹). این امر ایجاب می‌کند که پرستاران روش‌های درست و اصولی اطلاع‌یابی را فراگیرند و با منابع اطلاعاتی روزآمد آشنا باشند. تحقق این امر جز در سایه نیازسنجی اطلاعات و شناخت چگونگی گردش اطلاعات در جامعه پرستاری امکان‌پذیر نیست. بنابراین، پژوهش حاضر به بررسی مطالعات رفتار اطلاع‌یابی پرستاران از طریق تحلیل مقالات پژوهشی منتشر شده این

1. Medline

3. Murphy et al

2. Cochran Library (<http://www.thecochranlibrary.com/view/0/index.html>)

4. Ely et al

حوزه در مجلات بین‌المللی، از جنبه‌های مختلف شامل منابع، نیازها، الگوهای جست‌وجو و اطلاع‌یابی، موانع دسترسی به اطلاعات، و روش‌های تحقیق مرسوم این حوزه در فاصله زمانی ده‌ساله پرداخته است. نتایج این تحقیق می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های آینده برای رفع نیازهای اطلاعاتی و استفاده بهینه از منابع اطلاعاتی مورد توجه قرار گیرد. همچنین کتابداران با درک چگونگی رفتار اطلاع‌یابی پرستاران، می‌توانند مشکلات آنان را در جست‌وجو و استفاده از اطلاعات برطرف سازند.

پیشینه

مطالعات در زمینه رفتار اطلاع‌یابی، نیاز اطلاعاتی و استفاده از منابع، با بررسی رفتار استفاده از کتابخانه و خواندن آغاز شد. سابقه این مطالعات به سال‌های ۱۹۱۶ و دهه ۱۹۲۰ برمی‌گردد. با افزایش حجم متون علمی بعد از جنگ جهانی دوم، زمینه پیشرفت و توسعه این حوزه در میان محافل علمی فراهم گردید. برگزاری کنفرانس‌های علمی از جمله کنفرانسی با عنوان «اطلاعات علمی جامعه سلطنتی» در سال ۱۹۴۸ در انگلستان باعث گردید که در مطالعه رفتار اطلاع‌یابی انسان، تغییر رویکرد پیدا شود. نیازهای اطلاعاتی کاربران و استفاده از اطلاعات، محور اصلی مطالعات در فاصله سال‌های ۱۹۴۰ تا ۱۹۶۰ گردید. پژوهشگران آمریکایی با برگزاری کنفرانس بین‌المللی اطلاعات علمی واشنگتن در سال ۱۹۵۸، دامنه فعالیت رفتارهای اطلاع‌یابی را گسترش دادند و به آن جنبه جهانی و بین‌المللی بخشیدند. بعدها مطالعات این حوزه بر نیازهای اطلاعاتی جامعه شهری و سازمانی تمرکز یافت. از اواخر دهه ۱۹۸۰ مطالعه رفتار اطلاع‌یابی در میان محافل علمی و گروه‌های مختلف دانشمندان رواج پیدا کرد. مطالعه رفتارهای اطلاع‌یابی حوزه‌های پزشکی و پرستاری از سابقه چندان طولانی برخوردار نمی‌باشد (تیلور^۱، ۲۰۰۰). موضوع رفتار اطلاع‌یابی که ابتدا در میان پزشکان رواج پیدا کرده بود، به تدریج به سایر حوزه‌ها از جمله پرستاری نیز راه یافت. در حال حاضر، موضوع رفتار اطلاع‌یابی پرستاران بعد از پزشکان از بیشترین پشتوانه انتشاراتی در بین سایر گروه‌های پزشکی برخوردار است (درچ^۲، ۲۰۰۰). در آغاز، بیشتر پژوهشگران رفتارهای اطلاع‌یابی، از

1. Taylor

2. Dorsch

میان پرستاران و متخصصان پزشکی بودند. بعدها تحقیقات مربوط به رفتار اطلاع‌یابی و نیازهای اطلاعاتی پرستاری در متون کتابداری و اطلاع‌رسانی منعکس گردید. از اواسط دهه ۱۹۸۰، تحقیقات این حوزه با تحولات زیادی مواجه شد. محققان تحت تأثیر گروه‌های غیرپزشکی، رویکردهای کامل‌تری را در مطالعه رفتار اطلاع‌یابی افراد و گروه‌ها به خدمت گرفتند. استفاده از پرسشنامه در جمع‌آوری داده‌ها به تدریج جای خود را به مطالعه گروه‌های کوچک از طریق مشاهده و مصاحبه داد. همچنین، استفاده از مدل‌ها و الگوها با رویکردهای مختلف، برای ارزیابی رفتار اطلاع‌یابی افراد در میان پرستاران متداول گردید. پژوهشگران پرستار انگلیسی نسبت به همکاران خود در سایر کشورها تمایل بیشتری به انعکاس فعالیت‌های خود نشان دادند (وُزار و وُرنّا، ۲۰۰۳). مطالعات انجام شده در این حوزه مؤید آن است که تحقیقات اولیه بر میزان استفاده از منابع اطلاعاتی تمرکز داشته است (سیمبرت^۲، ۲۰۰۵؛ کرانلی و دیگران^۳، ۲۰۰۹). برخی از تحقیقات به بررسی میزان دسترسی و استفاده پرستاران از کتابخانه‌ها پرداخته‌اند (وُزار و وُرنّا، ۲۰۰۳). سیمبرت (۲۰۰۵) و برخی دیگر از محققان، مفاهیمی همچون نیاز اطلاعاتی، مبادله اطلاعات، و عوامل شناختی و احساسی را در حوزه پرستاری بررسی کرده‌اند. تحقیقات معدودی نیز با تکیه بر رویکرد نااطمینانی^۴، به مطالعه رفتار اطلاع‌یابی پرستاران پرداخته‌اند (کرانلی، ۲۰۰۹).

پرسش‌های اساسی

- پژوهش حاضر در پی پاسخ به پرسش‌های بنیادی زیر است:
۱. پرستاران بیشتر از چه نوع منابعی برای رفع نیازهای اطلاعاتی خود استفاده می‌کنند؟
 ۲. مهم‌ترین هدف و انگیزه پرستاران از جست‌وجوی اطلاعات علمی و تخصصی چیست؟
 ۳. نیازهای اطلاعاتی پرستاران کدام است؟
 ۴. الگوها و مدل‌های متداول رفتار اطلاع‌یابی در میان پرستاران کدام است؟
 ۵. پرستاران در جست‌وجو و دستیابی به اطلاعات تخصصی با چه مشکلات و موانعی روبرو هستند؟

1. Wozar and Worona
3. Cranley et al

2. Saimbert
4. Uncertainty

روش پژوهش

در این تحقیق پایگاه‌های اطلاعاتی و وبسایت‌های انگلیسی زبان مانند پاب مد^۱، سینال^۲، ساینس دایرکت^۳، مدلاین، پرکوئست^۴، ایمالد^۵، اسکوپ^۶ و موتور جست‌وجوی گوگل اسکالر^۷ که بیشترین مقالات منتشر شده در مجلات بین‌المللی در حوزه پزشکی را زیر پوشش دارند، در فاصله زمانی ده ساله ۲۰۰۹-۲۰۰۰ مورد جست‌وجو و بررسی قرار گرفتند. روش تحقیق به کار گرفته شده در پژوهش حاضر، روش سندی است. کلیدواژه‌های رفتار اطلاع‌یابی پرستاران، نیاز اطلاعاتی پرستاران، موانع جست‌وجوی اطلاعات پرستاران، و منابع اطلاعاتی پرستاران برای دستیابی به مقالات مرتبط، در هر یک از پایگاه‌های اطلاعاتی فوق مورد کاوش قرار گرفتند. به منظور شناسایی حجم زیادی از مقالات مرتبط، فهرست منابع مقالات شناسایی شده از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی یاد شده مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به اهداف تحقیق فقط مقالاتی که مستقیماً موضوعات رفتار اطلاع‌یابی، نیازهای اطلاعاتی و منابع مورد استفاده پرستاران را در عنوان یا متن مورد بررسی قرار داده بودند انتخاب شدند. در نهایت، از میان مقالات جست‌وجو شده، ۲۶ عنوان مقاله مرتبط با اهداف پژوهش شناسایی و گزینش شد و مورد مطالعه و مرور قرار گرفت.

یافته‌ها

برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های مطرح شده در پژوهش، محتوای مقالات جامعه آماری بر اساس متغیرهای مندرج در پرسش‌های پژوهش مورد تحلیل قرار گرفت. بر اساس داده‌های جدول شماره ۱، از تعداد کل ۲۶ مقاله مرتبط، تعداد ۱۵ مقاله در فاصله سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ و تعداد ۱۱ مقاله در فاصله سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۰۹ منتشر شده‌اند. بیشترین تعداد مقالات یعنی ۱۱ مقاله در فاصله دو سال ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶ به بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران پرداخته‌اند. از این تعداد، ۱۷ مقاله منابع مورد استفاده پرستاران را شناسایی نموده‌اند. نیازهای اطلاعاتی پرستاران ۸ مقاله را به خود اختصاص داده است. همچنین ۱۳ مقاله به بررسی موانع جست‌وجوی اطلاعات، منابع جست‌وجوی اطلاعات، نیازهای اطلاعاتی، و انگیزه‌های جست‌وجوی اطلاعات

1. Pub Med
4. Proquest

2. Cinahl
5. Emerald

3. Science Direct
6. Ebsco

7. Google Schola

در میان پرستاران پرداخته‌اند. الگوهای جست‌وجوی اطلاعات و مدل‌های رفتار اطلاع‌یابی در بیشتر تحقیقات مورد اشاره قرار گرفته است، اما تنها یک تحقیق اختصاصاً مدل رفتار اطلاع‌یابی برای پرستاران پیشنهاد داده است (کاگدیل^۱، ۲۰۰۳). البته مدل‌های دیگری به‌وسیله سایر محققان در خصوص فعالیت‌های روزمره پرستاران ارائه شده است. این مدل‌ها، بیشتر موارد عمومی و متغیرهای محیطی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده‌اند (شو و دیگران^۲، ۲۰۰۲؛ استوک و لوین^۳، ۲۰۰۴؛ ایستبروک^۴، ۲۰۰۵؛ فرنچ^۵، ۲۰۰۵؛ هنیل و دانلسون^۶، ۲۰۰۸؛ وایت هد^۷، ۲۰۰۱). مشخصات و اطلاعات مربوط به مقالات مورد بررسی در قالب جدول شماره ۱ آمده است:

جدول ۱. مطالعات مورد بررسی در زمینه نیازها و رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران

نویسندگان	هدف تحقیق	جامعه و محل تحقیق	روش تحقیق	یافته‌های کلیدی
بروسکی و دیگران ^۸ (۲۰۰۹)	ارزیابی نیازها و رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران غیرحرفه‌ای	۳۵ پرستار شاغل در بیمارستان	گروه بحث و بلند اندیشی	۱. استفاده از منابع چاپی و الکترونیکی. ۲. تفاوت میان روش‌های اطلاع‌یابی پرستاران در محیط چاپی و الکترونیکی
راندل و دیگران ^۹ (۲۰۰۹)	تعیین نیازهای اطلاعاتی و میزان استفاده از ابزارها و منابع الکترونیکی	۴۸۶ پرستار شاغل در مراکز بهداشتی و درمانی	مصاحبه با ۷۷ پرستار و مشاهده رفتار اطلاع‌یابی ۴۱۰ پرستار در محیط‌های کاری مختلف	۱. توجه بیشتر به اشاعه اطلاعات گزینشی در میان پرستاران. ۲. توجه به نیازهای اطلاعاتی پرستاران

←

1. Cogdill
4. Estabrooks
7. Whitehead

2. Sheu et al
5. French
8. Borocki, et al

3. Stokes, P. J. and Lewin, L.
6. Hallin, K. and Danielson, E
9. Randell, et al

ادامه جدول ۱. مطالعات مورد بررسی در زمینه نیازها و رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران

نویسندگان	هدف تحقیق	جامعه و محل تحقیق	روش تحقیق	یافته‌های کلیدی
بوستروم و دیگران ^۱ (۲۰۰۸)	شناسایی موانع تحقیق و نحوه استفاده از نتایج تحقیقات در میان پرستاران	۲۱۰ نفر پرستار شاغل در خانه سالمندان در کشور سوئد	پیمایش با استفاده از پرسشنامه	۱. وظایف سازمانی و دشواری انتشار نتایج تحقیقات موانع اصلی انجام تحقیق در بین پرستاران ۲. عدم دسترسی به همکاران متخصص و کمبود امکانات
تانری و دیگران ^۲ (۲۰۰۷)	ارزیابی رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران بالینی	۵۷۰ پرستار شاغل در بیمارستان دانشگاه پیتسبورگ آمریکا	پیمایش با استفاده از پرسشنامه	تغییر رفتار اطلاع‌یابی کاربران از استفاده منابع چاپی به سمت منابع الکترونیکی
دوران و دیگران ^۳ (۲۰۰۷)	تعیین منابع مورد استفاده پرستاران و نیازهای اطلاعاتی آنان	۵۱ نفر از پرستاران شاغل در بیمارستان و خانه سالمندان	روش تحقیق تلفیقی گروه بحث و مشاهده رفتار اطلاع‌یابی در محل کار	۱. شناسایی همکاران به‌عنوان منبع اصلی مورد استفاده پرستاران ۲. نیازهای اصلی پرستاران: اطلاعات بیمار و اطلاعات دارویی
گیلمور و دیگران ^۴ (۲۰۰۷)	ارزیابی مهارت‌های اطلاعاتی پرستاران در استفاده از منابع الکترونیکی و شناسایی موانع	۲۳۳ دانشجوی پرستاری شاغل به تحصیل	پیمایش با استفاده از پرسشنامه	اهمیت دسترسی به اینترنت

←

1. Boström, et al

2. Tennery, et al

3. Doran, et al

4. Gilmour, et al

ادامه جدول ۱. مطالعات مورد بررسی در زمینه نیازها و رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران

نویسندگان	هدف تحقیق	جامعه و محل تحقیق	روش تحقیق	یافته‌های کلیدی
مورفی و دیگران (۲۰۰۶)	بررسی نحوه استفاده و به‌کارگیری فن‌آوری‌های اطلاعاتی	۳۷ نفر پرستار شاغل در بیمارستانی در کانادا	مرور متون و پرسشنامه	۱. استفاده از منابع چاپی و الکترونیکی ۲. نیاز اصلی پرستاران اطلاعات دارویی می‌باشد
فرنج (۲۰۰۶)	بررسی نقش نااطمینانی در بیان نیازها در میان پرستاران	۴۸ نفر از پرستاران در قالب سه گروه	مشاهده رفتار اطلاع‌یابی پرستاران در محیط بیمارستان	وجود نااطمینانی در تصمیمات پرستاران در حین کار بالینی
کوستنیوک ^۱ (۲۰۰۶)	سنجش میزان استفاده پرستاران از منابع و بررسی تأثیر عوامل مؤثر بر آن	۳۹۳۳ پرستار شاغل در بیمارستان‌های کانادا در مناطق شهری و روستایی	پیمایش با استفاده از پرسشنامه	۱. بالاترین مراجعه به همکاران و کمترین مراجعه به اینترنت ۲. عدم تأثیر بُعد مسافت بر میزان استفاده از منابع
مک‌نایت ^۲ (۲۰۰۶)	شناسایی نیازهای اطلاعاتی، منابع مورد استفاده، نوع اطلاعات مورد جست‌وجو و موانع گردآوری اطلاعات	۵۸ پرستار شاغل در بیمارستان‌های آمریکا	تحقیق کیفی بر اساس روش تحقیق قوم‌نگاری با استفاده از مشاهده غیرمداخله‌ای و مصاحبه در محیط کار	۱. استفاده مناسب از روش‌های فیلترینگ جهت ارائه اطلاعات ۲. استفاده بیشتر از سوابق و مدارک بیماران
بارنت-الیس و ریستاوری ^۳ (۲۰۰۶)	ارزیابی مهارت‌های اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری در جست‌وجوی اطلاعات	۸۲ نفر از دانشجویان پرستاری دانشگاه جکسن ویل	پیمایش با استفاده از پرسشنامه	۱. استفاده بالا از منابع الکترونیکی ۲. توجه به آموزش مهارت‌های اطلاع‌یابی

←

1. Kosteniuk

2. McKnight

3. Barnett-Ellis & Restauri

ادامه جدول ۱. مطالعات مورد بررسی در زمینه نیازها و رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران

نویسندگان	هدف تحقیق	جامعه و محل تحقیق	روش تحقیق	یافته‌های کلیدی
دی و استنلی ^۱ (۲۰۰۵)	به دست آوردن دانش جدید درباره منابع مورد استفاده جدید در میان پرستاران شاغل و دانشجویان این رشته	۲۵ نفر پرستار شاغل در بیمارستان و ۲۵ نفر دانشجوی پرستاری شاغل در دانشکده پرستاری	روش تحقیق تلفیقی: پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده	۱. برتری دانشجویان در استفاده از منابع تخصصی ۲. ضعف مهارت‌های اطلاع‌یابی در استفاده مناسب از منابع الکترونیکی
مکینتاش موری و چو ^۲ (۲۰۰۵)	نقش بیمار در شکل‌گیری رفتارهای اطلاع‌یابی متخصصان بهداشتی	۲۶ نفر پرستار بالینی و پزشکان شاغل در بیمارستان آموزشی کانادا	روش قوم‌نگاری مصاحبه عمیق، مشاهده و مرور اسناد	۱. فعال نبودن در اطلاع‌یابی به علت ناتوانی در بیان نیازها ۲. تفاوت رفتارهای اطلاع‌یابی گروه‌های مورد بررسی
ایستبروک و دیگران ^۳ (۲۰۰۵)	تعیین و شناسایی انواع منابع دانش در میان جامعه مورد بررسی	۱۱۹ مصاحبه و ۱۷ گروه بحث در چهار بیمارستان و هفت بخش در کانادا	مصاحبه کیفی، مشاهده غیرمداخله‌ای و گروه بحث	۱. رده‌بندی منابع دانشی پرستاران بر اساس: تعاملات اجتماعی، دانش تجربی، اسناد، و دانش اولیه
سیمبرت (۲۰۰۵)	بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی دانشجویان پرستاری	۲۳ دانشجوی دختر شاغل به تحصیل در دانشگاه نیوجرسی آمریکا	مصاحبه رسمی و غیررسمی با دانشجویان در پشت میز مرجع	مراجعه به هردوی منابع رسمی و غیررسمی جهت رفع نیازها
مک کوغان و دیگران ^۳ (۲۰۰۵)	ارزیابی تصمیمات گرفته شده به وسیله پرستاران بر اساس منابع مورد استفاده	۳۳ پرستار شاغل در بیمارستانی در انگلستان	روش تحقیق کیفی با استفاده از مصاحبه، مشاهده و تحلیل اسناد	۱. تصمیمات رایج میان پرستاران: ارزیابی، تشخیص، ارجاع و جست‌وجوی اطلاعات ۲. تجارب شخصی و همکاران مهم‌ترین منبع تصمیم‌گیری

←

1. Dee & Stanley

2. MacIntosh-Murray, et al

3. Mc Caughan, et al

ادامه جدول ۱. مطالعات مورد بررسی در زمینه نیازها و رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران

نویسندگان	هدف تحقیق	جامعه و محل تحقیق	روش تحقیق	یافته‌های کلیدی
ایستبروک و دیگران (۲۰۰۵)	توصیف منابع دانش و میزان استفاده از آنها در میان پرستاران	تعداد ۲۳۰ نفر از پرستاران شاغل در هفت بخش چهار بیمارستان در کانادا	مطالعه طولی، روش مقایسه‌ای و روش پیمایشی	مراجعه بیشتر به تجارب و دانش شخصی افراد متداول‌ترین منبع در میان پرستاران می‌باشد.
استوک و لوین ^۱ (۲۰۰۴)	ارزیابی رفتارهای اطلاع‌یابی مدرسان رشته پرستاری	گروه کوچکی (۲۵ نفر پرسشنامه و ۶ نفر مصاحبه) از مدرسان دانشکده مطالعات سلامت هومرتون در انگلستان	روش تحقیق تلفیقی پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده غیررسمی	۱. تقویت رفتارهای اطلاعاتی گروه‌های مورد مطالعه ۲. مقالات، تحقیقات و همکاران منابع اصلی
رابرت ^۲ (۲۰۰۴)	مقایسه رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران با مدارج مختلف	۲۵۳ نفر از پرستاران شاغل با مدرک متفاوت از سه مؤسسه	آزمون شبیه‌سازی یا سناریو	۱. استفاده از مدل اطلاع‌یابی میان گروه‌های مختلف ۲. مدل راپر (۱۹۹۶) رایج‌ترین مدل اطلاع‌یابی
کاگدیل ^۳ (۲۰۰۳)	کمک به درک بهتر رفتارهای اطلاع‌یابی	ارسال پرسشنامه به ۳۰۰ نفر از پرستاران شاغل در بیمارستان و مصاحبه با ۲۰ نفر پرستار	روش تحقیق تلفیقی با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه	۱. مواجهه با بیمار عامل اصلی بروز نیاز ۲. همکاران به‌عنوان منبع اصلی
وزار و ورونا ^۴ (۲۰۰۳)	بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران در استفاده از منابع الکترونیکی	۱۶ نفر از پرستاران شاغل در مراکز درمانی و بیمارستان‌های مختلف	مشاهده مستقیم صفحات وب از طریق ثبت لاگ فایل‌های کاربران و ارسال پرسشنامه بعد از استفاده صفحه وب	۱. استفاده از منابع الکترونیکی رواج دارد. ۲. بانک‌های اطلاعاتی پیوسته پراستفاده‌ترین منابع به‌شمار می‌روند

←

1. Stokes and Lewin,

2. Roberts

3. Cogdill

4. Wozar & Wrona

ادامه جدول ۱. مطالعات مورد بررسی در زمینه نیازها و رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران

نویسندگان	هدف تحقیق	جامعه و محل تحقیق	روش تحقیق	یافته‌های کلیدی
شو و دیگران ^۱ (۲۰۰۲)	ارزیابی تأثیر متغیرهای مختلف را بر روی رفتار اطلاع‌یابی پرستاران	۵۶۱ دانشجوی پرستاری شاغل در مدرسه پرستاری در کشور تایوان	پرسشنامه (۵۰۸ نفر)، سه بار مصاحبه (۱۰۰ نفر) و استفاده از ابزارهای مختلف برای سنجش رفتار	۱. شناسایی عوامل استرس‌زا مانند ضعف دانش حرفه‌ای و مهارت‌های شغلی ۲. تأثیر عوامل بازدارنده بر رفتارهای دانشجویان
گریف و دیگران ^۲ (۲۰۰۱)	ارزیابی میزان استفاده از منابع الکترونیکی پیوسته	۱۱۴ نفر از پرستاران شاغل در ۵ بخش یک بیمارستان بزرگ در انگلستان	روش پیمایشی با استفاده از پرسشنامه	۱. ضعف استفاده از بانک‌های اطلاعاتی ۲. توجه بیشتر به شواهد
تامسون و دیگران ^۳ (۲۰۰۱a)	تعیین میزان دسترسی منابع اطلاعاتی مبتنی تحقیق استفاده شده به وسیله پرستاران	۱۸۰ نفر پرستار شاغل در بخش‌های جراحی قلب در سه بیمارستان در انگلستان	روش تحقیق تلفیقی، در بخش‌های جراحی با استفاده از مصاحبه، مشاهده و بررسی اسناد	۱. منابع انسانی قابل دسترس‌ترین منابع شناخته شده هستند. ۲- رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران با ویژگی‌های رایج همخوان می‌باشد.
تامسون و دیگران (۲۰۰۱b)	ارزیابی میزان تأثیر منابع اطلاعاتی مورد استفاده پرستاران در کاهش نااطمینانی	۱۸۰ نفر پرستار شاغل در بخش‌های جراحی و قلب در سه بیمارستان در انگلستان	مطالعه مقطعی - تحلیلی روش تحقیق تلفیقی با استفاده از مصاحبه، مشاهده و بررسی اسناد	۱. کاهش نااطمینانی به وسیله منابع انسانی ۲. نقش تحقیقات در تصمیم‌گیری پرستاران
دورچ (۲۰۰۰)	بررسی نیازهای اطلاعاتی متخصصان بهداشتی	مقالات منتشر شده در حوزه پزشکی، پرستاری، داروسازی، دندان‌پزشکان و غیره	مرور محتوایی مقالات در حوزه‌های پزشکی و غیره از سال ۱۹۹۹ تا ۱۹۰۰	۱. یکسانی نیازها در میان تمامی گروه‌های مورد بررسی ۲. بیشترین مراجعه به همکاران و مجموعه شخصی

1. Sheu, et al

2. Griffiths, et al

3. Thompson, et al

یکی از موضوعات قابل بررسی در مبحث رفتار اطلاع‌یابی، شناسایی منابع اطلاعاتی مورد استفاده پرستاران است. تعداد ۱۷ مقاله، انواع منابع اطلاعاتی مورد استفاده پرستاران را بررسی کرده‌اند. به‌طور کلی اکثر این مقالات اذعان داشته‌اند که پرستاران بیشترین اطلاعات را از طریق مشاوره با همکاران به‌دست می‌آورند. محققان دریافته‌اند که اکثر آنان تلاش می‌کنند تا نیازهای اطلاعاتی خود را با تکیه بر تجارب و دانش همکاران برطرف نمایند (درچ، ۲۰۰۷؛ ایستبروک و همکارانش، ۲۰۰۵ب). این نتایج، یافته‌های مطالعه اسپچ و باتلار^۱ (۱۹۹۶) را مبنی بر اتکاء پرستاران به مشاوره با همکاران به‌عنوان مهم‌ترین منبع اطلاعاتی تأیید می‌کند. پرستاران ارائه اطلاعات دقیق و در دسترس بودن همکاران را دلایل اصلی مراجعه به آنها برای برآوردن نیازهای اطلاعاتی خود دانسته‌اند (دی و استلی، ۲۰۰۵؛ دوران و همکاران، ۲۰۰۷). همچنین، یافته‌های تحقیقات این حوزه نشان داد که همکاران با تجربه و پرستاران متخصص بالینی در میان منابع انسانی به‌دلیل در دسترس بودن، بیشتر مورد مشاوره پرستاران قرار گرفته‌اند. تامسون^۲ (۲۰۰۱ب) در تحقیقی جداگانه به بررسی نقش تصمیم‌گیری بالینی^۳ بر کاهش میزان نااطمینانی در فعالیت‌های روزمره پرستاران پرداخته است. یافته‌های وی نشان داد که منابع انسانی بهترین و مناسب‌ترین منبع برای کاهش نااطمینانی در حین کار بالینی به‌شمار می‌روند. اکثر پرستاران معتقدند که بایستی منابع مورد نیاز آنها از کتابخانه‌ها به اتاق و دفتر کارشان منتقل شود، زیرا حجم زیاد کار و وضعیت خاص برخی از بیماران به آنها اجازه نمی‌دهد که محل کار خود را برای رفع نیازهای اطلاعاتی ترک نمایند (مک نایت، ۲۰۰۶).

متون پرستاری از جمله کتب درسی نیز از سوی گروهی از پرستاران به‌عنوان اولویت‌های بعدی جهت روزآمد نگه‌داشتن دانش مورد استفاده قرار گرفته است. آنها بر این باورند که نظم و ساختاری که در متون دیده می‌شود در سایر منابع یافت نمی‌شود (تامسون، ۲۰۰۱الف). دی و استلی در تحقیقی که با استفاده از پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده به مقایسه رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران بالینی و دانشجویان این رشته در سال ۲۰۰۵ در آمریکا پرداخته‌اند، به این نتیجه دست یافتند که استفاده از متون پزشکی مانند کتب مرجع درسی و مقالات، بعد از همکاران پرستار و پزشکان در میان هر دو گروه رواج دارد. اگرچه به‌طور میانگین ۸۰ درصد پرستاران اظهار داشتند که هفته‌ای یکبار از مقالات چاپی و کتب درسی پایه و مرجع این رشته استفاده

1. Spatch and Buttlar

2. Thompson

3. Clinical Decision Making

می‌نمایند، اما آنها استفاده از منابع چاپی را برای نیازهای بالینی خود مناسب نمی‌دانند. برخی دیگر از تحقیقات نشان داد که متون حوزه پرستاری مانند کتب، مقالات و غیره در اولویت‌های پایین پرستاران برای رفع نیازهای اطلاعاتی قرار دارد. محقق کانادایی در تحقیقی که بر روی جمعیتی به‌نسب بزرگ و متنوع در چهار بیمارستان اصلی شهر آلبرتا کانادا انجام داد، مشخص نمود که پرستاران به‌ندرت سراغ متون این رشته می‌روند. دلایل پرستاران کانادایی این بود که محتوای انتشارات در حوزه پرستاری با درک و نیازهای آنان همخوان نیست. آنها معتقد بودند که محتوای اطلاعاتی متون تخصصی باید به‌نحوی بیان شود که برای آنها قابل فهم باشد (ایستبروک و همکاران، ۲۰۰۵ ب). ناهمخوانی بین اطلاعات موجود در متون و نیازهای اطلاعاتی پرستاران بالینی آنان را از استفاده متون پرستاری دور ساخته است؛ زیرا این متخصصان به‌جای مراجعه به متون اطلاعاتی ترجیح می‌دهند بر تجارب شخصی، دانش همکاران و اطلاعات به‌دست آمده از بیماران خود تکیه کنند (ایستبروک و همکاران، ۲۰۰۵ الف). انواع منابع اطلاعاتی مورد استفاده پرستاران در جدول ۲ ارائه شده است:

جدول ۲. یافته‌های تحقیقات در زمینه منابع اطلاعاتی مورد استفاده پرستاران

منابع مورد استفاده پرستاران	نویسنده / نویسندگان / سال
مدارک بیمار، کتب دارویی، اطلاعات بالینی بیمار، پزشکان و سایر همکاران، قوانین و مقررات سازمانی	بروسکی و دیگران (۲۰۰۹)
دستنامه‌ها و کتب دارویی و منابع پایه پرستاری	راندال و دیگران (۲۰۰۹)
همکاران، منابع مرجع دارویی، دستنامه‌ها، قوانین و مقررات بیماران، راهنماهای پزشکی، سرویس‌های آگاهی‌رسانی و منابع آموزشی	دوران و همکاران (۲۰۰۷)
اینترنت، منابع الکترونیکی (سینال، وب‌آوساینس، ايسكو و بلكویل)	گیلمور و دیگران (۲۰۰۷)
همکاران، کتب تخصصی درسی، مقالات مجلات و منابع الکترونیکی	تانلری و دیگران (۲۰۰۷)
همکاران پرستار، اینترنت، کتابخانه، مقالات تحقیقی و مجلات	کوستینک و دیگران (۲۰۰۶)
اسناد و چارت بیماران، همکاران پرستار، پزشکان و منابع پایه تخصصی	مک‌نایت (۲۰۰۶)
منابع چاپی و الکترونیکی، دستنامه‌های دارویی، همکاران و پزشکان	مورفی (۲۰۰۶)

←

ادامه جدول ۲. یافته‌های تحقیقات در زمینه منابع اطلاعاتی مورد استفاده پرستاران

منابع مورد استفاده پرستاران	نویسنده/ نویسندگان / سال
پرکوست، ابسکو، فهرست‌های پیوسته کتابخانه (اپک)، ژورنال‌ها، کتب و سینال پلاس، اساتید و کتابداران	بارنت و رستورا (۲۰۰۶)
تجربیات شخصی، همکاران، سوابق بیماران، ژورنال‌های پرستاری؛ ژورنال‌های پزشکی و منابع چندرسانه‌ای، کتب درسی و خط‌مشی‌ها و مقررات	استبروک و دیگران (۲۰۰۵ الف)
همکاران، خلاصه مقالات سمینار، اسناد پزشکی، سابقه بیماران، مقررات و خط‌مشی‌های پزشکی، منابع سمعی و بصری، مجلات تخصصی، اینترنت، کتب درسی و روزنامه‌ها	استبروک و دیگران (۲۰۰۵ ب)
همکاران، کتب و ژورنال‌های الکترونیکی، اطلاعات دارویی، بانک‌های اطلاعاتی پیوسته، اینترنت، مجموعه شخصی و کنفرانس‌ها	دی و استتلی (۲۰۰۵)
منابع چاپی و الکترونیکی، اینترنت، کتابخانه، منابع دارویی، مجلات	سایمیرت (۲۰۰۵)
تجارب شخصی، همکاران پرستار و پزشکان	مکوگان (۲۰۰۵)
کتابخانه، اینترنت، همکاران و مجموعه‌های شخصی	استک و لوین (۲۰۰۴)
پزشکان، دستنامه‌های دارویی، همکاران، کتاب‌های درسی، مقالات، دستنامه‌های آزمایشگاهی و یادداشت‌های شخصی	کاگدیل (۲۰۰۳)
اطلاعات دارویی، کتابهای درسی استاندارد، مجلات، مدارک مربوط به آموزش بیمار، منابع مرجع، راهنماهای عملی و بانک‌های اطلاعات علمی	وزار و ورنه (۲۰۰۳)
همکاران، بانک‌های اطلاعاتی پیوسته، مقالات، کتابخانه شخصی، منابع درسی، خلاصه مقالات سمینارها، کتابچه‌ها و جزوات، فیلم‌های ویدیویی، روزنامه‌ها، چارت‌ها، سوابق و اطلاعات بیمار و گزارش‌های پزشکی	تامسون (۲۰۰۱)
بانک‌های اطلاعات علمی (مدلاین، سیناهل) و متون تخصصی	گریفت (۲۰۰۱)

میزان استفاده پرستاران از منابع الکترونیکی و بانک‌های اطلاعاتی تخصصی پزشکی در کنار منابع کتابخانه‌ای بسیار پایین می‌باشد (کوستنیک و همکاران، ۲۰۰۶). مطالعه‌ای که در کشور انگلستان بر روی رفتار اطلاع‌یابی ۱۱۴ پرستار شاغل در بخش‌های مختلف یک بیمارستان صورت گرفت نشان داد که بیش از ۸۷ درصد از کسانی که این منابع را اصلاً استفاده ننموده‌اند، از مهارت‌های لازم جهت جست‌وجوی اطلاعات در پایگاه‌های اطلاعات علمی تخصصی برخوردار نبوده‌اند. همچنین، اکثریت قریب به اتفاق این افراد از وجود چنین منابعی در حوزه تخصصی خود بی‌اطلاع بوده‌اند (گریفت، ۲۰۰۱). به‌علاوه بررسی‌های محققان دیگر نشان داده است که پرستاران از تمامی منابع الکترونیکی در دسترس استفاده کامل ننموده‌اند و تنها منابعی را مورد استفاده قرار داده‌اند که به‌نحوی با آن آشنایی داشته‌اند (دی و استنلی، ۲۰۰۵؛ الیس بارنت و رستاری، ۲۰۰۶). نتایج محققان آمریکایی نیز بر این واقعیت تأکید دارد که پرستاران از منابع الکترونیکی استقبال نمی‌کنند. پرستاران شرکت‌کننده در مطالعه دی و استنلی (۲۰۰۵) هفته‌ای یک تا پنج بار بانک‌های اطلاعاتی تخصصی خود را برای جست‌وجوی نیازهایشان جست‌وجو کردند. البته دانشجویان پرستاری به‌واسطه آشنایی با مهارت‌های اطلاع‌یابی و جست‌وجو، بیشتر از همکاران بالینی خود به پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی الکترونیکی مراجعه نموده‌اند. در مطالعه‌ای که توسط راندل و همکارانش^۱ در سال ۲۰۰۹ در خصوص میزان استفاده از ابزارهای الکترونیکی انجام گرفت، مشخص شد که پرستاران از اینترنت برای پیدا کردن اطلاعات مورد نیاز بیماران خود استفاده می‌نمایند. انگیزه آنها از مراجعه به اینترنت، همگام شدن با دانش روز بوده است. برخی هم اینترنت را ابزاری مناسب جهت پشتیبانی بانک‌های اطلاعاتی می‌دانستند. آنها همچنین خاطر نشان ساخته‌اند که منابع قابل دسترس بر روی اینترنت، بیشتر برای رفع نیازهای آموزشی آنها مناسب می‌باشد، ولی این‌گونه منابع برای انجام کارهای بالینی مطلوب نیستند. جدول ۳ نشان‌دهنده الویت‌های پرستاران در استفاده از منابع اطلاعاتی است:

1. Randell, D. et al

جدول ۳. اولویت‌های پرستاران در استفاده از منابع اطلاعاتی

ردیف	منابع مورد مراجعه
۱	همکاران پرستار
۲	پزشکان و سایر کادر درمانی
۳	مدارک بیماران مانند چارت، شرح حال و نتایج آزمایش‌ها
۴	مجموعه‌های شخصی
۵	کتاب درسی تخصصی پرستاری
۶	مجلات تخصصی پرستاری
۷	اینترنت، منابع الکترونیکی و بانک‌های اطلاعاتی
۸	کنفرانس‌ها و سمینارها و کارگاه‌های آموزشی
۹	دستنامه‌های مربوط به قوانین و مقررات پزشکی و مراقبت از بیماران
۱۰	سایر رسانه‌ها

نیاز اطلاعاتی منشأ و علت شکل‌گیری رفتار اطلاع‌یابی افراد است زیرا ابهامی که در ذهن بروز می‌کند، فرد را وادار به تکاپو برای پاسخ‌گویی آن می‌کند. بیشتر تحقیقاتی که در حوزه رفتار اطلاعاتی پرستاران انجام شده است به بررسی نیازهای اطلاعاتی و جست‌وجوی اطلاعات پرداخته است (فرنچ^۱، ۲۰۰۶). راندال و همکاران (۲۰۰۹) نیاز اطلاعاتی را به‌دست آوردن اطلاعات بیشتر درباره یک موضوع خاص تعریف کرده‌اند. این نیاز می‌تواند به‌طور شفاهی بیان شود و یا اینکه در قالب رفتار اطلاع‌یابی افراد نمود پیدا کند. از میان مقالات مورد بررسی، ۸ پژوهش به‌طور صریح موضوع نیازهای اطلاعاتی را مورد بررسی قرار داده بودند. به‌طور کلی نتایج یافته‌های این مطالعات نشان می‌دهد که مهم‌ترین دغدغه ذهنی پرستاران، به‌دست آوردن اطلاعات برای پاسخگویی به سؤالات بالینی بیماران در ارتباط با درمان، تشخیص و تجویز دارو می‌باشد. پرستاران تلاش می‌کنند منابعی را مطالعه نمایند که دقیقاً جواب‌گوی نیاز و سؤالات

1. French

بیماران باشند (تینری و همکاران^۱، ۲۰۰۷). همچنین، این نتایج یافته‌های مطالعات قبلی مبنی بر اهمیت اطلاعات بالینی نزد پرستاران برای درمان بیماری‌ها، تجویز دارو و پاسخ‌گویی به سؤالات بیماران را مورد تأیید قرار می‌دهد (دی و بلازک^۲، ۱۹۹۳؛ الی، ۱۹۹۹). دانشجویان پرستاری اذعان داشته‌اند که اطلاعات دارویی به‌ویژه اطلاعاتی که پرستاران در مواقع بحرانی به آن نیاز پیدا می‌کنند، از الویت بالایی نزد آنها برخوردار است (رابرتس^۳، ۲۰۰۳).

استفاده از الگوهای رفتاری برای ارزیابی رفتارهای اطلاع‌یابی امری متداول بین محققان می‌باشد. این الگوها امکان ارزیابی دقیق رفتارهای اطلاع‌جویی گروه‌های مختلف را فراهم می‌کند. مطالعه متون مربوط به رفتارهای اطلاع‌یابی در حوزه پرستاری نشان می‌دهد که با توجه به نو پا بودن بحث رفتارهای اطلاع‌یابی، توجه چندانی به استفاده از تئوری‌ها و مدل‌های رفتار اطلاع‌یابی در رفتارهای جست‌وجوی اطلاعات پرستاران نشده است. محققان کمتر در تحقیقات خود به فرایند اطلاع‌یابی پرستاران اشاره کرده‌اند (رابرت، ۲۰۰۳). با این وجود برخی از الگوها و نظریات که با اهداف و نیازهای متخصصان رشته همخوانی بیشتری داشته است، در متون این حوزه مورد استفاده قرار گرفته است.

جدول ۴. یافته‌های تحقیقات در حوزه نیازهای اطلاعاتی پرستاران

نویسندگان (سال انتشار)	انواع نیازهای اطلاعاتی پرستاران
بروسکی و دیگران (۲۰۰۹)	اطلاعات بالینی (بیشگیری، تشخیص، درمان)، سؤالات بیماران و اطلاعات دارویی
راندال و دیگران (۲۰۰۹)	اطلاعات دارویی، اطلاعات بالینی، اطلاعات بیماران، پاسخ‌گویی به سؤالات بیماران
تانلری (۲۰۰۷)	پاسخ‌گویی به سؤالات بیماران، تصمیم‌گیری در خصوص درمان، تجویز و درمان بیماران
دی و استلی (۲۰۰۵)	اطلاعات مربوط به بیماران، سواد اطلاعاتی و مهارت‌های اطلاع‌یابی
ایستبروک و دیگران (۲۰۰۵ الف)	دانش پایه تخصصی، اطلاعات بالینی، نیازهای فوری و اورژانسی

←

1. Tennery et al

2. Dee and Blazek

3. Roberts

ادامه جدول ۴. یافته‌های تحقیقات در حوزه نیازهای اطلاعاتی پرستاران

نویسنده(گان) و سال انتشار	انواع نیازهای اطلاعاتی پرستاران
سایمبرت (۲۰۰۵)	اطلاعات مربوط به پیشگیری، تشخیص، درمان و مراقبت از بیماران، انجام تکالیف درسی و پژوهشی
کاگدیل (۲۰۰۳)	اطلاعات دارویی، اطلاعات مربوط به تشخیص بیماری‌ها، اطلاعات در زمینه بیماری‌های روحی و روانی، اطلاعات مربوط به نحوه پیشگیری بیماری‌ها و اطلاعات آماری و اپیدمیولوژی
وزار و ورنه (۲۰۰۳)	اطلاعات دارویی، اطلاعات بالینی، اطلاعات مربوط به بیماری‌ها، اطلاعات مربوط به تست‌های تشخیصی و جست‌وجوی متون

تئوری تصمیم‌گیری^۱ از جمله الگوهای رفتار اطلاع‌یابی می‌باشد که با اقبال محققان این حوزه مواجه شده است (مک گیر^۲، ۱۹۸۵؛ پوتزیر و دیگران^۳، ۱۹۸۵؛ تانر^۴، ۱۹۸۶) زیرا چالش اصلی پرستاران اتخاذ تصمیمات فوری و دقیق در مواقع بحرانی می‌باشد. تحقیقات موازی دیگری نیز به توصیف و تشریح الگوهای پردازش اطلاعات در این حوزه پرداخته است که این مطالعات اغلب به‌وسیله محققان آمریکایی صورت گرفته است (نول و سایمون^۵، ۱۹۷۲؛ سایمون، ۱۹۷۸؛ الستین و همکاران^۶، ۱۹۷۸). مدل‌های دیگری که در حوزه پرستاری مورد توجه قرار گرفته‌اند عبارت از مدل راپر^۷ (۱۹۹۶)، مدل خود مراقبتی اریم^۸ (۱۹۸۵)، تکنیک وقایع بحرانی^۹ و مدل استرس و مقابله^{۱۰} می‌باشند (شو و دیگران، ۲۰۰۲؛ شلوتر و دیگران^{۱۱}، ۲۰۰۷). برخی محققان از رویکردهای جامع‌تری مانند شناختی، اجتماعی و تلفیقی در ارزیابی رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران بهره برده‌اند (رابرت، ۲۰۰۳). مفهوم نااطمینانی^{۱۲} از دیگر مفاهیم مورد توجه تحقیقات حوزه رفتار اطلاع‌یابی پرستاران بوده است (فرنچ، ۲۰۰۶؛ کرانلی و دیگران، ۲۰۰۹). نااطمینانی به‌ویژه در موقعیت‌های بالینی فرایند تصمیم‌گیری پرستاران را دچار اختلال می‌کند.

1. Clinical Decision Making
4. Tanner
7. Roper
10. Stress and Coping Model

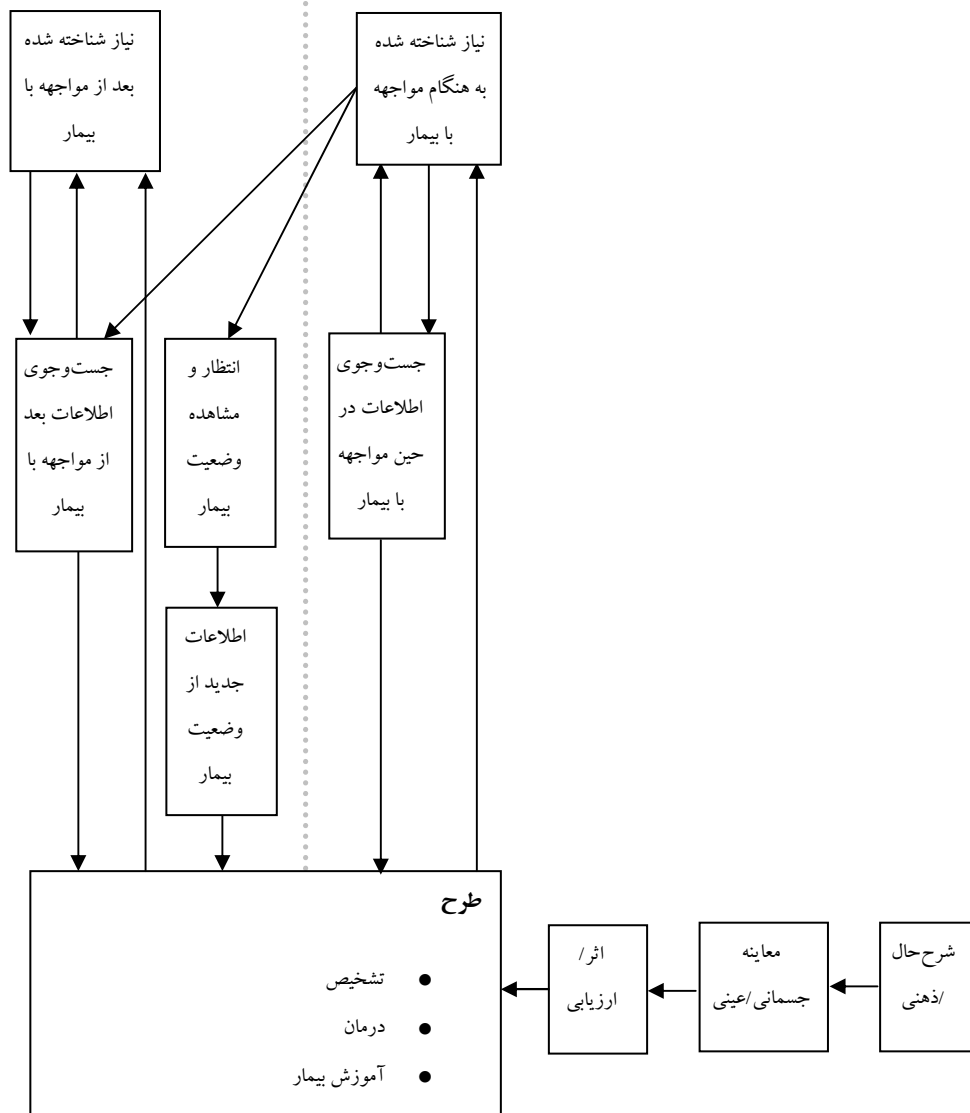
2. McGuire
5. Newell and Simon
8. Erim
11. Schluter et al

3. Putzier et al
6. Elstein, et al
9. Critical incident technique
12. Uncertainty

از جمله راه‌حلهایی که در جهت کاهش میزان نااطمینانی به‌ویژه در محیط‌های بالینی بر آن تأکید شده است، استفاده از تئوری‌های معنی‌بخشی^۱، تصمیم‌گیری و حل مسئله^۲ است (تامسون و دیگران، ۲۰۰۱ ب؛ رابرت، ۲۰۰۴؛ مک کوغان و دیگران، ۲۰۰۵). الگوی دیگری که با عنوان پزشکی مبتنی بر شواهد^۳ در متون پزشکی رایج می‌باشد با عنوان پرستاری مبتنی بر شواهد^۴ وارد حوزه رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران شده است (گانون لاری و دیگران^۵، ۲۰۰۶؛ ازسو و آردهان^۶، ۲۰۰۸). این شیوه اطلاعات مستند و دانش روز را در مورد شرایط بالینی خاص از مقالات مختلف جست‌وجو نموده و در دسترس پرستاران قرار می‌دهد. پرستاری مبتنی بر شواهد دارای پنج مرحله می‌باشد که عبارتند از ۱. سؤال کردن: تبدیل نیاز اطلاعاتی به سؤالات قابل جست‌وجو ۲. کسب کردن: فراهم کردن بهترین شواهد برای پاسخ‌گویی به سؤالات ۳. ارزیابی کردن: بررسی صحت و سقم شواهد ۴. به کارگیری: استفاده از شواهد ارزیابی شده در درمان بیماران ۵. ارزشیابی: ارزشیابی وضعیت بیمار بعد از درمان بیماری (دریک^۷، ۲۰۰۵). کاگدیل (۲۰۰۳) جزء محدود محققانی است که در ارزیابی رفتارهای اطلاع‌یابی و نیازهای اطلاعاتی پرستاران مدل ارائه نموده است. این مدل که تصویر آن در شکل ۱ آمده است، به صورت فرایندی طراحی شده است. ابتدا سابقه بیمار مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس معاینه بالینی بر روی بیمار انجام می‌شود. در مرحله بعدی براساس اطلاعات به‌دست آمده وضعیت بیمار مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. با توجه به وضعیت مریض احتمالاً تشخیص انجام می‌شود و درمان شروع می‌گردد. در صورت نیاز، آموزش‌های لازم به بیمار داده می‌شود. البته ممکن است به هنگام معاینه با ابهامات و سؤالاتی هم ایجاد شود که نیاز به پیدا کردن پاسخ آنها باشد. در چنین شرایطی، ممکن است چهار تصمیم اتخاذ شود: اول اینکه از پیدا کردن اطلاعات و پاسخ‌گویی سؤالات صرف نظر کند. دوم اینکه زمان بیشتری را به بیمار می‌دهد تا نسبت به نوع بیماری و علائم آن اطمینان پیدا کند. معمولاً به بیمار دارو تجویز می‌شود و خواسته می‌شود که بعد از زمان مشخصی مجدداً مراجعه نماید. در این فاصله زمانی احتمال اینکه بیمار بهبودی پیدا کند وجود دارد. سومین تصمیم این است که قبل از مواجه شدن با بیمار به جست‌وجوی اطلاعات پردازد. چهارمین تصمیم این است که در حین معاینه فیزیکی بیمار اطلاعات مورد نیاز را از طرق مختلف جست‌وجو کند.

1. Sense Making Model
2. Problem-Solving Process
3. Evidence Based Medicine-EBM
4. Evidence Based Nursing -EBN
5. Gannon-Leary et al
6. Ozsou and Ardahan
7. Derek

به هنگام مواجهه با بیمار بعد مواجهه با بیمار

نمودار ۱. الگوی رفتار اطلاع‌یابی پرستاران کاگدیل (۲۰۰۳)

عوامل مؤثر بر جست‌وجو و دستیابی پرستاران به اطلاعات از جمله موضوعاتی است که در تحقیقات مورد بررسی به‌طور گسترده بدان توجه شده است. عوامل و متغیرهای زیادی وجود دارند که بر رفتار اطلاع‌یابی افراد تأثیر می‌گذارند. برخی از این عوامل می‌توانند مشوق و برخی دیگر نقش بازدارندگی داشته باشند. مهمترین این عوامل را می‌توان عوامل فردی، اجتماعی و محیطی نام برد. بجز معدود مطالعاتی که به بررسی موانع تحقیق جامعه پرستاری پرداخته‌اند (وایت هد، ۲۰۰۲؛ بریار، ۲۰۰۳؛ فرنچ، ۲۰۰۵؛ هالن و دانلسن، ۲۰۰۷)، کمتر مطالعه‌ای مستقلاً نقش عوامل بازدارنده را در رفتارها و نیازهای اطلاعاتی پرستاران بررسی نموده است. دو مطالعه جداگانه که توسط گریفث (۲۰۰۱) و رابرت (۲۰۰۳) در زمینه رفتارهای اطلاع‌یابی پرستاران انجام شده، نشان داد پرستارانی که دارای مدرک تحصیلی بالا هستند، میزان درخواست‌های اطلاعاتی آنها از پرستاران با مدارج پایین‌تر بیشتر است. در برخی از تحقیقات مورد بررسی، پرستاران عنوان داشته‌اند به دلیل مشغله زیاد کاری و کمبود وقت قادر به جست‌وجوی اطلاعات مورد نیاز خود نمی‌باشند (الی، ۱۹۹۹). ضعف مهارت‌های اطلاع‌یابی و عدم دانش کافی، باعث عدم دسترسی و استفاده گروهی از پرستاران از منابع اطلاعاتی شده است (گریفث، ۲۰۰۱). نتایج اکثر تحقیقاتی که به مقایسه رفتارهای اطلاع‌یابی گروه‌های مختلف پرستاری از جمله دانشجویان و پرستاران بالینی پرداخته بودند نشان داد، دانشجویان نسبت به همکاران بیمارستانی خود توانایی و تمایل بیشتری به استفاده از منابع الکترونیکی دارند (بارنت-الیس و دیگران، ۲۰۰۹؛ بروسکی و دیگران، ۲۰۰۹). این امر نشان دهنده آن است که مهارت‌های اطلاع‌یابی و دانش فردی از جمله عوامل مشوق دانشجویان پرستاری در استفاده از منابع اطلاعاتی است. تحقیق دیگری که توسط درچ در سال ۲۰۰۷ بر روی رفتار اطلاع‌یابی متخصصان بهداشتی از جمله پرستاران صورت پذیرفت، این واقعیت را تأیید نمود که دلیل استفاده از برخی منابع آشنایی آنها با این منابع بوده است. شو و همکارانش (۲۰۰۲) در تحقیقی به بررسی تأثیر متغیرهای مختلف بر رفتار اطلاع‌یابی ۵۶۱ دانشجوی پرستاری با استفاده از مدل استرس و مقابله پرداختند. آنان عامل اصلی ایجاد استرس را در میان دانشجویان به‌هنگام انجام کار بالینی ضعف دانش حرفه‌ای و اضطراب مراقبت از بیماران گزارش کردند. به‌طور کلی

1. Whitehead

2. Bryar et al

3. Hallin and Danielson

مطالعات انجام شده مجموعه عوامل زیر را موانع جست‌وجوی اطلاعات از سوی پرستاران بیان نموده‌اند. کمبود وقت، فوریت و اضطراری بودن مشکل، انتظارات بیماران، عدم دسترسی به منابع اطلاعاتی، نداشتن مهارت‌های لازم در جست‌وجو و بازیابی اطلاعات، آشنا نبودن با نحوه استفاده از منابع اطلاعاتی، ناکافی بودن امکانات و تجهیزات و کمبود نیروی متخصص. مطالعات مورد بررسی از روش‌های تحقیق مختلف با جامعه‌های آماری گوناگون و حجم نمونه متفاوت برای ارزیابی رفتار اطلاع‌یابی پرستاران استفاده نموده‌اند. روش غالب تحقیق در میان تحقیقات مورد بررسی با ۱۴ مقاله روش تحقیق کیفی است. این امر نشان می‌دهد که محققان پی برده‌اند که پیچیدگی رفتارهای انسانی ایجاب می‌کند از روش‌های گوناگون کمی و کیفی بهره گرفته شود. استفاده از روش تلفیقی شامل مصاحبه، مشاهده و پرسشنامه رایج‌ترین شیوه‌های گردآوری داده‌ها بوده است. روش تحقیق پیمایشی یکی دیگر از شیوه‌های متداول در این پژوهش‌ها به‌شمار می‌رود (گریفیث و دیگران، ۲۰۰۱). اگر چه از طریق پرسشنامه امکان مطالعه عمیق پدیده‌ها فراهم نمی‌باشد، اما این اجازه را به محقق می‌دهد تا جمعیت زیادی را مورد بررسی قرار دهد که این مسئله به تعمیم‌پذیری نتایج کمک زیادی می‌کند (دورچ، ۲۰۰۷).

نتیجه‌گیری

ماهیت حرفه پرستاری ایجاب می‌کند که حرفه‌مندان و متخصصان این حوزه برای اتخاذ تصمیمات درست به منابع اطلاعاتی روزآمد و معتبر دسترسی داشته باشند. مقوله جدیدی که امروزه با عنوان پرستاری مبتنی بر شواهد از آن یاد می‌شود، می‌تواند کمک مؤثری به روزآمدسازی اطلاعات پرستاران کند. این روش آخرین یافته‌ها و دستاوردهای موجود در زمینه پیشگیری، تشخیص، و درمان بیماری‌ها و مراقبت از بیماران را در متون مربوطه در اختیار پرستاران قرار می‌دهد. مشکلی که جامعه پرستاری با آن مواجه است، عدم همخوانی اطلاعات منتشر شده در متون پزشکی با نیازهای آنان می‌باشد. بنابراین، دانشکده‌ها، مدارس و مؤسسات آموزش پرستاری که متولی آموزش در سطوح مختلف تحصیلی می‌باشند، می‌توانند با بازبینی سرفصل‌ها و محتوای دروس و گنجانیدن منابع روزآمد مهارت‌های اطلاع‌یابی و دانش حرفه‌ای پرستاران را ارتقاء بخشند. استفاده از منابع الکترونیکی نیز می‌تواند تا حدودی از اتکاء صرف

پرستاران به منابع غیررسمی بکاهد. این منابع پرستاران را قادر می‌سازد تا با استفاده از و فن‌آوری‌های نوین به آخرین دستاوردهای بالینی دسترسی پیدا کنند. با توجه به محدودیت‌های شغلی پرستاران در مراجعه حضوری به کتابخانه‌ها، راه‌اندازی کتابخانه‌های سیار در بیمارستان‌ها، احتمالاً آنها را تشویق می‌کند تا منابع رسمی را نیز مطالعه کنند. از برآیند مطالعات مورد بررسی چنین استنباط می‌شود که مبانی نظری رشته پرستاری با کارکردها و نیازهای حرفه‌ای این رشته فاصله گرفته است. هر دو گروه حرفه‌ورزان و نظریه‌پردازان به‌طور موازی و بدون در نظر گرفتن نیازهای یکدیگر تحقیقاتی را انجام داده‌اند. مطالعات تجربی و دامنه‌دار نیاز است تا شکاف به‌وجود آمده را مرتفع سازد. پیش‌بینی می‌شود این توافق و اجماع در سال‌های آینده حاصل شود. انتظار می‌رود محققان دانشگاهی در تدوین متون به مشکلات و نیازها و نیازهای اطلاعاتی و جاری حرفه‌ورزان و پرستاران بالینی بیشتر توجه کنند و تحقیقات این حوزه به سمت ایجاد همگرایی و همپوشانی بیشتر میان نظریه‌پردازان دانشگاهی و صاحبان تجربه در آینده سوق پیدا کند. بر مبنای مطالعات انجام شده، قواعد حاکم بر رفتار اطلاع‌یابی پرستاران را می‌توان به‌صورت زیر برشمرد:

- پرستاران منابع غیررسمی اطلاعات را به منابع رسمی ترجیح می‌دهند؛
- مشاوره با همکاران و پزشکان و بررسی مدارک بیماران مهم‌ترین منابع اطلاعاتی پرستاران است؛
- افراد با تجربه و متخصص بیشتر از سایرین مورد مشورت پرستاران قرار می‌گیرند؛
- پرستاران از کتابخانه و منابع الکترونیکی کمتر استفاده می‌کنند؛
- پرستاران منابع چاپی را برای رفع نیازهای اطلاعاتی بالینی خود مناسب نمی‌دانند؛
- از میان منابع مکتوب، کتاب‌های درسی پایه بیشتر مورد توجه پرستاران قرار گرفته است؛
- الگوی پرستاری مبتنی بر شواهد، الگوی رایج جست‌وجوی اطلاعات در میان پرستاران است؛
- نیاز اطلاعاتی پرستاران شاغل در محیط‌های آموزشی با دانشجو پرستاران شاغل در محیط‌های درمانی متفاوت است.

پیشنهادها

- با توجه به مرور محتوایی متون و مقالات مورد بررسی پیشنهادهای زیر مطرح می‌گردد:
- انجام پژوهش‌های کیفی جهت شناسایی عوامل مؤثر بر انتخاب و استفاده از منابع جهت بازنگری در سیاست مجموعه‌سازی کتابخانه‌های مربوط به مراکز درمانی و آموزشی؛
- آموزش مهارت‌های سواد اطلاعاتی و جست‌وجوی اطلاعات به پرستاران جهت افزایش میزان استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی در بین آنها؛
- انجام پژوهش‌های گسترده و دامنه‌دار در زمینه رفتار اطلاع‌یابی پرستاران شاغل در بیمارستان‌ها؛
- راه‌اندازی مراکز اطلاعاتی و پژوهشی به منظور تأمین نیازهای اطلاعاتی پرستاران.

References

- Barnett-Ellis, P. & Restauri, S. (2006). Nursing student library usage patterns in online courses: findings and recommendations. *Internet Reference Services Quarterly*, 11(4), 117-130.
- Borocki, E. M. et al. (2009). Novice nurse information needs in paper and hybrid electronic-paper environments: a qualitative analysis. *Studies in health technology and informatics*, 150, 913-917.
- Boström, A. et al. (2008). Barriers to research utilization and research use among registered nurses working in the care of older people: does the barriers scale discriminate between research users and non-research users on perceptions of barriers? *Implementation Science*, 3 (24), 1-10.
- Bryar, R. M. et al. (2003). The Yorkshire barriers project: diagnostic analysis of barriers to research utilization. *International Journal of Nursing Studies*, 40, 37-84.
- Cogdill, K. W. (2003). Information needs and information seeking in primary care: a study of nurse practitioners. *Journal of Medical Library Association*, 91(2), 203-215.
- Cranley, L. et al. (2009). Nurses' uncertainty in decision-making: a literature review. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 1 (6), 3-15.
- Hallin, K. & Danielson, E. (2007). Registered nurses' perceptions of their work and professional development. *Journal of Advanced Nursing*, 61(1), 62-70.
- Dee, C. & Stanley, E. E. (2005). Information-seeking behavior of nursing students and clinical nurses: implications for health sciences librarians. *Journal of Medical Library Association*, 93(2), 213-222.
- Dee, C. & Blazek, R. (1999). Information needs of the rural physicians: a descriptive study. *Bulletin of Medical Library Association*, 81(3), 259-271.

- Doran, D. M. et al. (2007). Evidence in the palm of your hand: Development of an outcomes-focused knowledge translation intervention. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 4, 1-9.
- Dorsch, J. L. (2000). Information needs of rural health professionals: a review of the literature. *Bulletin of Medical Library Association*, 88 (4), 346-354.
- Docherty, A. et al. (2008). Knowledge and information needs of informal caregivers in palliative care: a qualitative systematic review. *Palliative Medicine*, 22, 153-171.
- Derek, F. (2005) Evidence-based health care. *International Journal of Evidence-based health care*, 3 (1), 1.
- Elstein, A.; Shulman, L. & Sprafka, S. (1978). *Medical problem solving: an analysis of clinical reasoning*. Massachusetts: Harvard University Press.
- Ely, J. W. et al. (1999). Analysis of questions asked by family doctors regarding patient care. *British Medical Journal*, 3(19), 358-361.
- Estabrooks, C.A. et al. (2005a). Profiling Canadian nurses' preferred knowledge sources for clinical practice. *Canadian Journal of Nursing Research*, 37, 119-140.
- Estabrooks, C.A. et al. (2005a). Sources of practice knowledge among nurses. *Qualitative Health Research*, 15 (4): 460-476.
- French, B. (2006). Uncertainty and information on need in nursing. *Nurse Education Today*, 26, 245-252.
- French, B. (2005). Contextual factors influencing research use in nursing. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 2 (4), 172-183.
- Gannon-Leary, P. et al. (2006). Use of evidence by nursing students: an interdisciplinary study. *Library and Information Science Research*, 28, 249-264.
- Gilmour, J. A. et al. (2007). Nurses and Internet health information: a questionnaire survey. *Journal of Advanced Nursing*, 61(1), 19-28.
- Grand, B. (1997). *An investigation of the information seeking behavior of nurses in Botswana*. Cambridge: Dissertation Abstracts International, UMI.
- Griffiths, P. et al. (2001). Nurses' use of computer databases to identify evidence for practice—a cross-sectional questionnaire survey in a UK hospital. *Health Information and Libraries Journal*, 18, 2-9.
- Hallin, K. & Danielson, E. (2007). Registered Nurses' perceptions of their work and professional development. *Journal of Advanced Nursing*, 61 (1), 62-70.
- Kosteniuk, J. G. (2006). Central and peripheral information source use among rural and remote registered nurses. *Journal of Advanced nursing*, 55 (1), 100 -114.
- MacIntosh-Murray A. & Choo, C. W. (2005). Information behavior in the context of improving patient safety. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 56, 1332-1345.
- McCaughan, D. et al. (2005). Nurse practitioner and practice nurses' use of research information in clinical decision making: findings from an exploratory study. *Family Practice*, 22, 490-497.

- McGuire, C. (1985). Medical problem solving: a critique of the literature. *Journal of Medical Education*, 60, 587–595.
- McKnight M. (2006). The information seeking of on-duty critical care nurses: Evidence from participant observation and in-context interviews. *Journal of the Medical Library Association*, 94, 145–151.
- Murphy, Andrea L. et al. (2006). Drug information resources used by nurse practitioners and collaborating physicians at the point of care in Nova Scotia, Canada: a survey and review of the literature. *BMC Nursing*, 5 (5), 1-15.
- Newell, A. & Simon, H. (1972). *Human problem solving*. Englewood Cliffs: New Jersey.
- Orem, D. (1985). Nursing: concepts of practice. *McGraw-Hill, New York*.
- Ozsoy, S. A. & Ardahan, M. (2008). Research on knowledge sources used in nursing practices. *Nurse Education Today*, 28, 602-609.
- Putzier, D. et al. (1985). Diagnostic reasoning in critical care nursing. *Heart and Lung*, 14 (5), 430–437.
- Randell, D. et al. (2009). From pull to push: understanding nurses' information needs. *Health Informatics Journal*, 15 (2), 75–85.
- Roberts, J. D. (2004). Senior student nurses information seeking skills: a comparative study. *Nurse Education Today*, 24, 211–218.
- Roper, N.; Logan, W. & Tierney, A. (1996). *The elements of nursing*. third ed. Churchill Livingstone, Edinburgh.
- Schluter, J. et al. (2007). Critical incident technique: a user's guide for nurse researchers. *Journal of Advanced Nursing*, 61(1), 107-114.
- Saimbert, M. K. (2005). Extending the reference desk experience: information resources for the nursing care plan. *Medical Reference Services Quarterly*, 24 (2), 41-58.
- Simon, H. (1978). Information processing theory of human problem solving. In: *Posner, M. (Ed.), Handbook of Cognitive Process, Human Information Processing*. Erlbaum Hillsdale, New Jersey.
- Sheu S. et al. (2002). Perceived stress and physio-psycho-social status of nursing students their initial period of clinical practice: the effect of coping behaviors. *International Journal of Nursing Studies*, 39, 166-175.
- Stokes, P. J. & Lewin, L. (2004). Information seeking behavior of nurse teachers in a school of health studies: a soft systems analysis. *Nurse Education Today*, 24, 47–54.
- Spath, M. & Buttlar, L. (1996). Information and research needs of acute-care clinical nurses. *Bulletin of Medical Library Association*, 84 (1), 112–6.
- Tanner, C. (1986). Research in clinical judgment. In: *Holzemer, W. (Ed.), Review of Research in Nursing Education*. National League for Nursing, New York, 3–40.
- Taylor, C. (2000). Clinical problem-solving in nursing: insights from the literature. *Journal of Advanced Nursing*, 31 (4), 842–849.
- Tennery, N. H. et al. (2007). Hospital nurses' use of knowledge-based information resources. *Nurse Outlook*, 55, 15-19.

- Thompson, C. et al. (2001a). *The accessibility of research-based knowledge for nurses*. *Journal of Advanced Nursing*, 36 (1), 11-22.
- Thompson, C. et al. (2002b). Research information in nurses' clinical decision-making: what is useful? *Nursing Times*, 98 (42), 30-4.
- Wozar, J. A. & Worona, P. C. (2003). The use of online information resources by nurses. *Journal of Medical Library Association*, 91 (2), 216-221.
- Whitehead, D. (2000). Health education, behavioural change and social psychology: nursing's contribution to health promotion? *Journal of Advanced nursing*, 34 (6), 822-832.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

داورپناه، محمدرضا و اعظمی، محمد (۱۳۹۰). نیاز اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی پرستاران: مروری بر مطالعات انجام شده در جهان. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۷ (۳)، ۴۲۷-۴۵۳.